

**ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΚΡΗΤΗΣ**
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ & ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

**«Αποτελεσματικότητα της Πρακτικής
Άσκησης και απορροφητικότητα των
σπουδαστών του Τμήματος Διοίκησης
Επιχειρήσεων στις συνεργαζόμενες
επιχειρήσεις»**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Συντάκτρια: ΧΡΙΣΤΙΝΑ ΖΕΡΒΟΥ

A.M.: 1592

Επιβλέπων: ΠΑΥΛΟΣ ΜΑΥΡΙΔΗΣ

Ηράκλειο

Σεπτέμβριος, 2013

Copyright © Χριστίνα Ζερβού, 2013
Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων του ΤΕΙ Κρήτης δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω πολύ τον επιβλέποντα καθηγητή μου κ. Πάυλο Μαυρίδη για την ανεκτίμητη βοήθεια που μου προσέφερε κατά τη διάρκεια συγγραφής της πτυχιακής μου και την κόρη μου Εύα για την υποστήριξή της.

Περίληψη

Στην παρούσα μελέτη, εξετάστηκε η αποτελεσματικότητα της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, στις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις, καθώς και η απορροφητικότητα των αποφοίτων μετά το πέρας των σπουδών τους. Μέσω της χρήσης κατάλληλων ερωτηματολογίων, μελετήθηκε ο βαθμός ικανοποίησης των φοιτητών από τις υπηρεσίες που τους παρείχε ο φορέας, το Τμήμα, το Γραφείο Διασύνδεσης, το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης, καθώς και το προσωπικό των Γραφείων αυτών. Συμπερασματικά, το 98% των αποφοίτων του Τμήματος δεν φαίνεται να έχει απορροφηθεί από τις συνεργαζόμενες (κατά την πρακτική άσκηση) επιχειρήσεις. Επιπλέον, υπολογίστηκε ότι το 98% των αποφοίτων δεν είχε προτάσεις για απασχόληση πάνω στο αντικείμενο του πτυχίου τους. Ωστόσο, η πλειοψηφία των αποφοίτων δηλώνει ικανοποιημένη από τις υπηρεσίες και τους φορείς της Πρακτικής Άσκησης, αλλά θεωρεί ότι η ανασύσταση του προγράμματος λειτουργίας της είναι απαραίτητη.

Λέξεις Κλειδιά: πρακτική άσκηση, γραφείο διασύνδεσης, ερωτηματολόγιο

Abstract

In the present study, the effectiveness of student's internship in Business Management department was investigated, as well as the absorption of the graduates after completing their studies. Through adequate questionnaires, the degree of student's satisfaction was studied, as regards the services provided by the institution, the Department, the Career Services Office, the Internship Office and the personnel of these offices. In conclusion, 98% of the graduates do not seem to have been absorbed by the cooperating businesses (during training). Furthermore, it was estimated that 98% of graduates had no recommendations for employment on the field of their diploma. However, the majority of graduates is satisfied with the services of the internship's agencies, but considers that the reconstitution of the program operation is essential.

Keywords: internship, Career Services Office, Internship Office, questionnaire

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή	2
1.1. Επιχειρηματικότητα και εκπαίδευση	2
1.2. Γραφεία Διασύνδεσης και Αγορά Εργασίας	2-3
1.3. Πρακτική Άσκηση φοιτητών	3-4
2. Δια βίου Μάθηση	5
2.1. Σημασία της εκπαίδευσης	6
2.2. Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης	6-7
3. Εκπαίδευση στην Πράξη	8
3.1. Πληροφοριακή Παιδεία	8
3.2. Εργαστηριακή Εκπαίδευση	8-9
3.3. Πρακτική Άσκηση	9-10
3.3.1. Ρόλος του Γραφείου Διασύνδεσης	10-11
3.3.2. Αρνητικά Σημεία της Πρακτικής Άσκησης	11-12
3.3.3. Γνώσεις & Δεξιότητες της Πρακτικής Άσκησης	12-13
3.4. Πτυχιακή Εργασία	13-14
4. Μεθοδολογία Έρευνας	15
4.1. Σύνδεση μεθόδου & θεωρίας	15
4.2. Τεχνική Έρευνας / Ερωτηματολόγια	16
4.2.1. Ερωτηματολόγιο	16
4.2.2. Μέθοδος / Δείγμα	16-17
4.3. Ανάλυση Αποτελεσμάτων	18-26
5. Συμπεράσματα	27
6. Βιβλιογραφία	28
6.1. Ελληνική Βιβλιογραφία	28
6.2. Ξένη Βιβλιογραφία μεταφρασμένη στα Ελληνικά	29
6.3. Ξένη Βιβλιογραφία	29-31
6.4. Διαδικτυακός Ιστός	31
7. Παράρτημα (Ερωτηματολόγιο)	32-34

1. Εισαγωγή

1.1. Επιχειρηματικότητα & εκπαίδευση

Οι κοινωνίες στις μέρες μας φαίνεται να αλλάζουν ραγδαία, μεταβάλλοντας το καθεστώς των εργασιακών σχέσεων. Οι απόφοιτοι των ελληνικών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΕΙ) – Ανώτατων Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων (ΑΤΕΙ) καλούνται να σταδιοδρομήσουν σε ένα εντελώς καινούργιο εργασιακό περιβάλλον με μεγάλη αβεβαιότητα και μικρές προοπτικές απασχόλησης στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Με αυτό το δεδομένο, η ανάπτυξη των δυνατοτήτων αυτοαπασχόλησης μέσω της ανάληψης καινοτόμων επιχειρηματικών δράσεων αποκτά καίρια σημασία για τους αποφοίτους των ΑΕΙ – ΑΤΕΙ και την ελληνική οικονομία γενικότερα (Coombs & Ahmed, 1974).

Η ενθάρρυνση και προώθηση της επιχειρηματικότητας, κυρίως αυτής που συνδέεται με καινοτόμες δράσεις, μπορεί να γίνει μέσα από τα προγράμματα σπουδών των Ανώτερων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, χωρίς αυτά να χάσουν το βασικό τους χαρακτήρα, που είναι η παραγωγή και η προαγωγή της γνώσης (Block & Stumpf, 1992). Ένα έργο προώθησης της επιχειρηματικότητας πρέπει επομένως να συνδυάζει τις ανώτατες εκπαιδευτικές δομές με την επιχειρηματική πρακτική, τον κρατικό έλεγχο και την υποστήριξη (Charney & Libecap, 2000).

1.2. Γραφεία Διασύνδεσης & Αγορά Εργασίας

Οι δομές που μπορούν να υλοποιήσουν δράσεις επιχειρηματικότητας αφορούν τα ίδια τα Ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης – και πιο συγκεκριμένα τις ομάδες υλοποίησης προγραμμάτων ενθάρρυνσης επιχειρηματικών δράσεων – και στα Γραφεία Διασύνδεσης (Μπαρδή-Γκιζιάκη 2004). Για την υλοποίηση των Προγραμμάτων τα Γραφεία Διασύνδεσης ανέπτυξαν δράσεις δικτύωσης και συνεργασίες, τόσο μεταξύ τους, όσο και με επιχειρήσεις, οργανισμούς και φορείς σε εθνικό και διεθνές επίπεδο. Το σύνολο των

συνεργαζόμενων φορέων και επιχειρήσεων με τα Γραφεία Διασύνδεσης ανέρχεται σε 250 φορείς και 2.149 επιχειρήσεις. Η συμβολή τους είναι αδιαμφισβήτητα σημαντική, καθώς στοχεύουν στην προώθηση της επιχειρηματικότητας και την καλλιέργεια της επιχειρηματικής νοοτροπίας στα Ιδρύματα Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Άλλωστε τα Γραφεία Διασύνδεσης αποτελούν τη μοναδική θεσμοθετημένη δομή – στα εκπαιδευτικά Ιδρύματα – σύνδεσης του φοιτητικού πληθυσμού με την αγορά εργασίας (Πανεπιστήμιο Πειραιώς-Γραφείο Διασύνδεσης 2006).

1.3. Πρακτική Άσκηση Φοιτητών

Η Πρακτική Άσκηση αποτελεί ένα σημαντικό μέρος της Ανώτατης Εκπαίδευσης καθώς αντιπροσωπεύει την επαφή των φοιτητών με τον εργασιακό χώρο. Είναι ένας τρόπος σύνδεσης της θεωρίας με την πράξη. Η εφαρμογή της αποκτημένης γνώσης στην αγορά εργασίας μπορεί να φτάσει στην ανάπτυξη επιχειρηματικότητας των τελειόφοιτων και τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας. Επίσης, η απόκτηση τέτοιων εμπειριών μπορεί να βοηθήσει στον σωστό προσανατολισμό του φοιτητή ο οποίος σε πολλές περιπτώσεις δεν έχει ορίσει τους επαγγελματικούς του στόχους (Jones, et al. 2002).

Η Πρακτική Άσκηση στοχεύει στην επίτευξη αμφίδρομης ανάδρασης μεταξύ Ανώτατης Εκπαίδευσης και εργασιακού χώρου. Με την παρέμβαση αυτή επιδιώκεται η ουσιαστική σύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή σε τέτοιο βαθμό, ώστε η Πρακτική Άσκηση των φοιτητών να μην αποτελεί μόνο αίτημα των Ιδρυμάτων προς την Αγορά Εργασίας αλλά και αίτημα της Αγοράς Εργασίας προς τα Ιδρύματα. Συμβάλλει στην επίτευξη αμφίδρομης δράσης μεταξύ Ανώτατης Εκπαίδευσης και εργασιακού χώρου (Parveen & Mirza, 2012).

Συγκεκριμένα οι στόχοι της Πρακτικής Άσκησης είναι:

- Κατανόηση του στόχου ενός επαγγέλματος και των μελλοντικών προοπτικών των συνθηκών εργασίας.
- Απόκτηση μιας πρώτης εμπειρίας σχετικής με το επάγγελμα και επαγγελματική ένταξη στο χώρο όπου πραγματοποιήθηκε η Πρακτική Άσκηση.

- Ουσιαστική αφομοίωση της επιστημονικής γνώσης μέσα από τη διαδικασία της επαγγελματικής επιστημονικής εξάσκησης.
- Ανάδειξη των δεξιοτήτων των ασκουμένων και η ανάπτυξη επαγγελματικής συνείδησης.
- Ομαλή μετάβαση των φοιτητών από το χώρο της προετοιμασίας τους στο χώρο της παραγωγής, των επιχειρήσεων και των οργανισμών.
- Εξοικείωση των φοιτητών της Ανώτατης Εκπαίδευσης με το εργασιακό περιβάλλον και τις απαιτήσεις του επαγγελματικού χώρου, καθώς και με τις εργασιακές σχέσεις και το ύψος των απολαβών όπως διαμορφώνεται στην ελληνική πραγματικότητα.
- Καλλιέργεια ευνοϊκών συνθηκών για τη δημιουργική συνάντηση διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και η ενθάρυνση της αυτενέργειας και της επαγγελματικής επινοητικότητας των ασκουμένων.
- Δημιουργία ενός διάυλου αμφίδρομης μετάδοσης πληροφοριών μεταξύ Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης και επιχειρήσεων ώστε να διευκολύνεται η συνεργασία αυτών των φορέων (Parveen & Mirza, 2012).

Βασική επίτευξη του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση 2007-2013», είναι η ποιοτική αναβάθμιση, η επέκταση και η ενίσχυση των προγραμμάτων της Πρακτικής Άσκησης, με απώτερο σκοπό την επίτευξη ουσιαστικής αμφίδρομης ανάδρασης μεταξύ Ανώτατης Εκπαίδευσης και εργασιακού χώρου στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών στις βαθμίδες και τα επίπεδα της εκπαίδευσης που έχουν έξοδο στην αγορά εργασίας^[1].

Σκοπός της παρούσας μελέτης είναι η ανάλυση της αποτελεσματικότητας της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων και η εμβάθυνση στην απορροφητικότητα αυτών από τις συνεργαζόμενες επιχειρήσεις.

2. Δια Βίου Μάθηση

Για την επίτευξη μιας οικονομικής και κοινωνικής αλλαγής, σημαντικοί και απαραίτητοι παράγοντες θεωρούνται η εκπαίδευση και η κατάρτιση. Η ευελιξία και η ασφάλεια που χρειάζονται για τη δημιουργία περισσότερων και καλύτερων θέσεων εργασίας εξαρτώνται από την παροχή της δυνατότητας σε όλους τους πολίτες να αποκτούν βασικές ικανότητες και να ενημερώνουν τις δεξιότητές τους καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Η δια βίου μάθηση προωθεί επίσης τη δημιουργικότητα και την καινοτομία και καθιστά δυνατή την πλήρη οικονομική και κοινωνική συμμετοχή (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2004).

Στις μέρες μας ο διάλογος για τη δια βίου μάθηση και εκπαίδευση είναι στο επίκεντρο των θεωρητικών αναζητήσεων και του προβληματισμού ερευνητών, ενώσεων εκπαιδευτικών, αλλά και του ευρύτερου κοινού. Ταυτόχρονα, τόσο στα κείμενα των διαμορφωτών πολιτικής, όσο και στα επίσημα κείμενα εθνικών και διεθνών οργανισμών, διαρκώς και πληθαίνουν οι αναφορές στη δια βίου εκπαίδευση, στο ρόλο και τη σημασία της στις σύγχρονες κοινωνίες, στους σκοπούς και τους στόχους της, αλλά και στο περιεχόμενό της (Coombs & Ahmed, 1974).

Ο όρος δια βίου εκπαίδευση έχει επικρατήσει να αναφέρεται σε όλους τους τύπους της εκπαίδευσης (τυπική, μη-τυπική και άτυπη), ταυτόχρονα όμως παραπέμπει και σε «μια φιλοσοφική έννοια, σύμφωνα με την οποία η εκπαίδευση θεωρείται ως μια μακροχρόνια διαδικασία που αρχίζει κατά τη γέννηση και διαρκεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής» (CEDEFOP, 2002).

Η δια βίου μάθηση συνίσταται σε μια συνεχή διαδικασία απόκτησης, συμπλήρωσης και βελτίωσης των δεξιοτήτων ενός ατόμου κατά τη διάρκεια της ζωής του έτσι ώστε να μπορεί να συμμετάσχει πλήρως σε μια κοινωνία βασισμένη στη γνώση (Βεργίδης, 2003).

Ο κεντρικός ρόλος του μαθητευόμενου, η σπουδαιότητα της ισότητας των ευκαιριών, η ποιότητα και η καταλληλότητα των δυνατοτήτων εκπαίδευσης και κατάρτισης πρέπει να είναι στο

επίκεντρο των στρατηγικών για την πραγμάτωση μιας περιοχής δια βίου μάθησης στην Ευρώπη (Ρομπόλης, 1999).

2.1. Σημασία της εκπαίδευσης

Η εκπαίδευση θεωρείται ως ένας πολυσύνθετος κοινωνικός θεσμός μετάδοσης γνώσης αλλά και αναπαραγωγής των υφισταμένων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δομών. Εξετάζει τη διαμόρφωση του εκπαιδευτικού θεσμού μέσω των βασικών θεωριών που εξηγούν τη δομή και κυρίως τις λειτουργίες της εκπαίδευσης, καθώς και τη συσχέτισή της με ευρύτερες αλλαγές των εκπαιδευτικών συστημάτων, κυρίως της Δύσης (Κανελλόπουλος, κ.α. 2003) .

Η εκπαίδευση θεωρείται συχνά ως μια θεμελιωδώς αισιόδοξη ανθρώπινη προσπάθεια που χαρακτηρίζεται από φιλοδοξίες για εξέλιξη και βελτίωση. Νοείται από πολλούς ως μέσο για την αποφυγή εμποδίων, την επίτευξη μεγαλύτερης ισότητας και την απόκτηση πλούτου και κοινωνικού στάτους. Η εκπαίδευση γίνεται αντιληπτή ως ένα μέρος όπου τα παιδιά μπορούν να αναπτυχθούν ανάλογα με τις ατομικές τους ανάγκες και δυνατότητες. Πολλοί θα έλεγαν ότι ο σκοπός της εκπαίδευσης πρέπει να είναι να βοηθά το άτομο να αναπτύσσει τις δυνατότητές του στο έπακρον και να του δώσει την ευκαιρία να επιτύχει στη ζωή του όσα του επιτρέπουν οι φυσικές του ικανότητες (αξιοκρατία). Λίγοι θα υποστήριζαν ότι κάθε εκπαιδευτικό σύστημα επιτυγχάνει αυτό το στόχο τέλεια. Κάποιοι παίρνουν μια σχετικά αρνητική οπτική, υποστηρίζοντας ότι το εκπαιδευτικό σύστημα είναι σχεδιασμένο με τη πρόθεση να επιφέρει την κοινωνική αναπαραγωγή της ανισότητας (Harper, 1997).

2.2. Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης

Η κοινωνιολογία της εκπαίδευσης αποτελεί κλάδο της Κοινωνιολογίας και θεωρείται αρκετά καινούργιος κλάδος. Οι θεωρητικοί του δομικού λειτουργισμού πιστεύουν ότι η κοινωνία τείνει προς την ισορροπία και την κοινωνική τάξη. Βλέπουν την κοινωνία ως ένα ανθρώπινο σώμα, στο οποίο θεσμοί, όπως η εκπαίδευση, είναι σαν σημαντικά όργανα τα οποία κρατούν την κοινωνία υγιή. Η κοινωνική υγεία σημαίνει το ίδιο με την κοινωνική τάξη, και είναι διασφαλισμένη όταν

σχεδόν όλοι αποδέχονται τις γενικές ηθικές αξίες της κοινωνίας τους. Ως εκ τούτου, οι δομικοί λειτουργιστές πιστεύουν ότι ο στόχος των βασικών θεσμών, όπως η εκπαίδευση, είναι να κοινωνικοποιήσει τα παιδιά και τους εφήβους (Bessant & Watts, 2002).

Η έρευνα πάνω στον εκπαιδευτικό θεσμό και τον κοινωνικό του ρόλο αποτελούσε πριν 25 – 35 χρόνια μόλις περιθωριακό αντικείμενο της κοινωνιολογίας. Σήμερα, αποτελεί έναν από τους κλάδους των κοινωνικών επιστημών που συγκεντρώνουν το μεγαλύτερο ενδιαφέρον των μελετητών (Κανελλόπουλος, κ.α. 2003).

Αντικείμενο της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης είναι η ίδια η εκπαίδευση ως κοινωνικός θεσμός και ο ρόλος του θεσμού αυτού μέσα στην κοινωνία. Η εκπαίδευση και οι σχολές, ως κοινωνικοί θεσμοί, είναι οι επίσημα και αποκλειστικά επιφορτισμένοι θεσμοί με τη μετάδοση της γνώσης και έχουν το δικαίωμα να πιστοποιούν την κατοχή γνώσεων σε μια κοινωνία. Ρόλος πολυσύνθετος και ιδιαίτερα σημαντικός. Πεδία ανάλυσης της κοινωνιολογίας της εκπαίδευσης μπορεί να είναι η κοινωνική ένταξη και ενσωμάτωση, η σύνθεση του σχολικού πληθυσμού, η επιλογή γνώσεων, η επιλογή παιδείας (κουλτούρας) και η γλώσσα που οι σχολές μεταδίδουν καθώς και το σύνολο αρχών, αξιών και ιδεών που συνθέτουν την ιδεολογία τους. Ακόμη μπορεί να είναι η σχέση των διάφορων σχολών ανώτερης εκπαίδευσης με την οικονομία, την τεχνολογία, τα ΜΜΕ και άλλους σημαντικούς τομείς της κοινωνικής ζωής (Μαρκοπούλου, 2007).

3. Εκπαίδευση στην πράξη

3.1. Πληροφοριακή Παιδεία

Ως «πληροφοριακή παιδεία» (information literacy) ορίζεται «η ικανότητα του ατόμου να εντοπίζει, να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες που χρειάζεται έτσι ώστε να καταστεί αυτόνομα και δια βίου εκπαιδευόμενο». Στοχεύει στην ανάπτυξη και άλλων τεχνικών δεξιοτήτων που απαιτούνται για την αποτελεσματική χρήση της πληροφοριακής τεχνολογίας και των πληροφοριακών πηγών αλλά κυρίως, στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης πάνω στην ίδια τη φύση της πληροφορίας καθώς και του τεχνολογικού, κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου διακίνησής της (Radcliff 2007).

Η πληροφοριακή παιδεία αφορά τις ικανότητες και τις δεξιότητες που πρέπει να διακρίνουν τον ερευνητή σχετικά με την αναζήτηση, την αξιολόγηση, την οργάνωση και τη χρήση της πληροφορίας, καθώς και τη χρήση των πληροφοριακών συστημάτων που σχετίζονται με αυτή (ACRL 2000).

Συγχρόνως, οι δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας φαίνεται να επεκτείνουν τη μάθηση πέρα από τα τυπικά πλαίσια της αίθουσας διδασκαλίας και παρέχουν πρακτική με αυτοκατευθυνόμενες έρευνες, καθώς οι άνθρωποι κινούνται σε εσωτερικές ειδικεύσεις, πρώτες επαγγελματικές θέσεις και αυξανόμενες ευθύνες σε όλα τα πεδία της ζωής (ACRL 1989).

3.2. Εργαστηριακή εκπαίδευση

Η πληροφοριακή παιδεία διαμορφώνει τη βάση για τη δια βίου μάθηση. Οι δεξιότητες πληροφοριακής παιδείας επεκτείνουν τη μάθηση πέρα από τα τυπικά πλαίσια της αίθουσας διδασκαλίας και παρέχουν πρακτική με αυτοκατευθυνόμενες έρευνες. Η ποικιλία των πηγών πληροφοριών, των αποτυπώσεων της πληροφορίας, των μέσων διάδοσής της και της διαδεδομένης χρήσης των ηλεκτρονικών υπολογιστών, καθιστούν τις πληροφοριακές δεξιότητες αναγκαίες για τον 21^ο αιώνα, καθώς η κοινωνία της γνώσης έχει διχάσει τον κόσμο σε

τεχνολογικά εγγράμματος και τεχνολογικά αναλφάβητους (Τσαούσης 1998).

Στην κοινωνία της πληροφορίας, η εξέλιξη των τεχνολογικών μέσων και η πληθώρα των πληροφοριών που μεταδίδονται με αυτά απαιτούν νέες γνώσεις και δεξιότητες. Η πληροφορία αποτυπώνεται σε διάφορες μορφές και διαδίδεται με ποικίλα μέσα, πολλά από τα οποία προϋποθέτουν και τη χρήση ηλεκτρονικών υπολογιστών. Το διαδίκτυο εξασφαλίζει πρόσβαση σε απομακρυσμένη πληροφορία, ενσωματώνει πολυμέσα και δεν έχει τοπικούς και χρονικούς περιορισμούς κι έτσι είναι ένα πολύτιμο εργαλείο για κάθε έρευνα. Δίνει τη δυνατότητα στους χρήστες να εντοπίσουν εύκολα και γρήγορα πλήθος πληροφοριών, αλλά και εξίσου εύκολα να περάσουν στη δημιουργία ενός τελικού προϊόντος με μερικές κινήσεις αντιγραφής και επικόλλησης (Κωστάκη 2001).

Η θεωρία της γνωστικής επεξεργασίας της πληροφορίας μπορεί να ενταχθεί στον επικοινωνισμό (Παναγιωτακόπουλος, κ.α. 2003). Η επικοινωνιστική μάθηση με χρήση Η/Υ αξιοποιεί τις γνωστικές και μεταγνωστικές λειτουργίες και οργανώνει εκ νέου τους τρόπους που οι μαθητές αναπαριστούν τη γνώση τους (Jonassen 2000). Επιπροσθέτως, η χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών προσφέρει γρήγορη και εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες, βελτίωση των δεξιοτήτων των φοιτητών, ενώ παράλληλα προσφέρει ευκαιρίες μάθησης ακόμα και σε φοιτητές με φυσικές ανικανότητες (ανάπηρους). Εκατομμύρια ανάπηροι σε όλον τον κόσμο, χάρη σε πρόσθετα λογισμικά, έχουν τη δυνατότητα να επικοινωνούν στο διαδίκτυο, να σπουδάζουν, και να διαλέγονται με οποιονδήποτε (Reich 1998).

3.3. Πρακτική Άσκηση

Η σημαντικότητα της εμπειρικής εκπαίδευσης μέσω της πρακτικής άσκησης σε επιχειρήσεις, αποτελεί το κεντρικό θέμα του Lebruto (1996). Συγκεκριμένα, ο συγγραφέας μέσα από την έρευνά του σε ανώτατα ιδρύματα των ΗΠΑ, αναφέρει ότι το 80% των προγραμμάτων Διοίκησης Επιχειρήσεων συμπεριλαμβάνει πρακτική άσκηση σε επιχειρήσεις. Το υπόλοιπο 20% ανήκει σε προγράμματα που αξιοποιούν ειδικές εγκαταστάσεις μέσα στους χώρους του πανεπιστημίου, για την απόκτηση πρακτικής εμπειρίας.

Η πρακτική άσκηση αποτελεί θεσμοθετημένο υποχρεωτικό τμήμα των προγραμμάτων σπουδών όλων των Τμημάτων του ΤΕΙ Κρήτης με μεγάλη σπουδαιότητα, καθώς φέρνει σε άμεση επαφή τους φοιτητές με τον εργασιακό χώρο συνδέοντας την εκπαίδευση με τους παραγωγικούς φορείς. Η πρακτική άσκηση συμβάλλει στην καλύτερη αξιοποίηση σε επαγγελματικό επίπεδο των γνώσεων και των δεξιοτήτων που απέκτησαν οι φοιτητές κατά τη διάρκεια των σπουδών τους, στην ευκολότερη και επωφελέστερη ένταξη των αποφοίτων στο παραγωγικό σύστημα της χώρας, καθώς και στη δημιουργία ενός δίαυλου αμφίδρομης μεταβίβασης των πληροφοριών μεταξύ των ΤΕΙ Κρήτης και των παραγωγικών φορέων. Με αυτόν τον τρόπο επιτυγχάνεται η σύνδεση της θεωρίας με την πράξη. Η εφαρμογή της αποκτημένης γνώσης στην αγορά εργασίας μπορεί να συμβάλει στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης, καθώς και στην ανάπτυξη της επιχειρηματικότητας των τελειόφοιτων. Επίσης, η απόκτηση τέτοιων εμπειριών μπορεί να βοηθήσει στο σωστό επαγγελματικό προσανατολισμό των φοιτητών, οι οποίοι, σε πολλές περιπτώσεις, ενδέχεται να μην έχουν ορίσει τους επαγγελματικούς τους στόχους [2].

Μέσω της Πρακτικής Άσκησης προωθείται η δημιουργία ενός σύγχρονου, προσαρμοσμένου στις απαιτήσεις της εποχής, μηχανισμού ανεύρεσης και προβολής των θέσεων υποδοχής των σπουδαστών και θεσμοθετείται ο μηχανισμός συνεχούς αξιολόγησης και βελτιστοποίησης του προγράμματος Πρακτικής Άσκησης. Με αυτή τη δράση προωθείται η ανάπτυξη πλαισίου κινήτρων, τόσο για την αύξηση των συμμετεχόντων φοιτητών και σπουδαστών, όσο και για την προσέλκυση περισσότερων επιχειρήσεων υποδοχής της Πρακτικής Άσκησης [1].

Η εμπειρική γνώση είναι ένας εκπαιδευτικός στόχος που συνδυάζει τις παρεχόμενες στην τάξη θεωρητικές γνώσεις με το ρεαλιστικό περιβάλλον των επιχειρήσεων. Ο στόχος είναι να συνεισφέρει ουσιαστικά στην συνολική προετοιμασία του φοιτητή. Οι Dutton et al (2001), υποστηρίζουν ότι αυτού του είδους η εμπειρία προσφέρει στον εκπαιδευτικό ένα σημαντικό τρόπο να εμπλουτίζει τη γνώση με αναφορές στην αγορά εργασίας που θα γνωρίζει μετά την πρακτική άσκηση και ο φοιτητής. Ο Gray (2001) σημειώνει ότι η τοποθέτηση των φοιτητών στις επιχειρήσεις

(ανάλογα με το αντικείμενο των σπουδών τους) έχουν μια σχετικά μακρά ιστορία στην τριτοβάθμια εκπαίδευση προσίδοντας συγκεκριμένα οφέλη στο φοιτητή. Συγκεκριμένα:

- Εξοικείωση με την πραγματική αγορά εργασίας (Blackwell, et al. 2001).
- Ανάπτυξη των ατομικών (και μεταβιβαζόμενων) δεξιοτήτων (York 2003).
- Ενσωμάτωση, ενδυνάμωση και εμπλουτισμός των εξειδικευμένων δεξιοτήτων (Hall, et al. 2000).
- Εξερεύνηση πιθανών επαγγελματικών εναλλακτικών επιλογών.
- Τόνωση της αυτοπεποίθησης μέσω της συμμετοχής στην επαγγελματική κοινότητα και τη διεκπεραίωση των αρμοδιοτήτων (Core et al. 2000).

3.3.1. Ρόλος του Γραφείου Διασύνδεσης

Στο πλαίσιο αυτό και σε μία προσπάθεια επίτευξης των παραπάνω στόχων ιδρύεται το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης. Βασικοί στόχοι αυτής της δράσης είναι η ^[1]:

- Ουσιαστική αμφίδρομη ανάδραση μεταξύ της Ανώτατης Εκπαίδευσης & του εργασιακού χώρου στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών στις αντίστοιχες βαθμίδες και τα επίπεδα της εκπαίδευσης.
- Ποιοτική αναβάθμιση, επέκταση και ενίσχυση των προγραμμάτων της Πρακτικής Άσκησης.
- Ενσωμάτωση των νέων τάσεων & αναγκών της αγοράς εργασίας και της ζήτησης για συγκεκριμένες ειδικότητες και δεξιότητες των αποφοίτων στα προγράμματα σπουδών που προσφέρονται από τα Ανώτατα Επιστημονικά Ιδρύματα.

Παράλληλα η δράση αυτή επικεντρώνεται στην:

- Απόκτηση εμπειρίας / προϋπηρεσίας σχετικής με το επάγγελμα ή και η επαγγελματική ένταξη στο χώρο που πραγματοποιήθηκε η Πρακτική Άσκηση.
- Ομαλή μετάβαση των φοιτητών από το χώρο της προετοιμασίας τους στο χώρο της παραγωγής των επιχειρήσεων και των οργανισμών.

- Ουσιαστικότερη αφομοίωση της επιστημονικής γνώσης μέσα από τη διαδικασία της ποιοτικότερης επαγγελματικής-επιστημονικής εξάσκησης, η ανάδειξη των δεξιοτήτων των ασκουμένων σπουδαστών και η ανάπτυξη μιας επαγγελματικής συνείδησης.
- Η καλλιέργεια ευνοϊκών συνθηκών για τη δημιουργική συνάντηση διαφορετικών επιστημονικών κλάδων και η ενθάρρυνση της αυτενέργειας και της επαγγελματικής δημιουργικότητας των ασκουμένων σπουδαστών. Εμπλουτισμός του Μητρώου Φορέων Απασχόλησης με επιχειρήσεις/υπηρεσίες που διαθέτουν συναφές αντικείμενο απασχόλησης με το πρόγραμμα σπουδών των Τμημάτων του ΤΕΙ Διοίκησης Επιχειρήσεων ^[1].

3.3.2. Αρνητικά σημεία Πρακτικής Άσκησης

Σε αντιπαράθεση, η αρθρογραφία αναφέρεται επίσης σε ορισμένα σημεία αρνητικής εμπειρίας των φοιτητών, με τα κυριότερα να επικεντρώνονται στα ακόλουθα:

- Έλλειψη κατάλληλης προετοιμασίας από το εκπαιδευτικό ίδρυμα για την πρακτική άσκηση (May & Veitch, 1998).
- Αίσθημα απομόνωσης κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης (Chow & Suen, 2001).
- Τοποθέτηση του φοιτητή σε μη αρεστή θέση εργασίας ή τη δημιουργία μη ρεαλιστικών προσδοκιών κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης (Greenbank, 2002).
- Έλλειψη αποδοχής από το προσωπικό της επιχείρησης στην οποία είναι τοποθετημένος ο φοιτητής (Nolan, 1998).
- Αδυναμία αντιμετώπισης της ενίοτε «σκληρής πραγματικότητας» του εργασιακού περιβάλλοντος (McMahon & Quin, 1995).

Για την αντιμετώπιση των προαναφερθέντων εμποδίων κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης των φοιτητών, απαραίτητο στοιχείο είναι η ποιότητα και ο βαθμός της επίβλεψης που παρέχεται από το ακαδημαϊκό ίδρυμα. Τυπικά, αυτή η επίβλεψη συμπεριλαμβάνει το λιγότερο μια επίσκεψη από έναν εκπρόσωπο του πανεπιστημίου στην επιχείρηση που είναι τοποθετημένοι οι φοιτητές. Αυτή η παραδοσιακή και αποτελεσματική μέθοδος έχει ωστόσο και τα

μειονεκτήματά της: είναι αρκετά δαπανηρή (ιδιαίτερα για επισκέψεις σε επιχειρήσεις εκτός της χώρας που βρίσκεται το εκάστοτε εκπαιδευτικό ίδρυμα) και σε ορισμένες περιπτώσεις μη εφαρμόσιμη (McGugan & Peacock, 2006).

3.3.3. Γνώσεις & Δεξιότητες μέσω της Πρακτικής Άσκησης

Σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο οι γνώσεις περνούν στο φοιτητή κατά τη διάρκεια της πρακτικής εμπειρίας στις επιχειρήσεις, ενδιαφέρουσα είναι η μελέτη των Bowden και Marton (1998). Οι συγγραφείς ερευνούν πώς ένα άτομο «μαθαίνει» έτσι ώστε να είναι σε θέση να αντιμετωπίσει άγνωστες καταστάσεις κατά την εργασία του. Η θεώρηση αυτή φαίνεται να σχετίζεται με τις δυσκολίες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης και την αδυναμία των φοιτητών να ανταποκριθούν λόγω της περιορισμένης εμπειρίας. Η ίδια μελέτη υποστηρίζει ότι στο ακαδημαϊκό περιβάλλον, οι φοιτητές αναμένεται να προσανατολίζονται σε ένα συγκεκριμένο πρόβλημα και στην προσπάθεια επίλυσής του τελειοποιούν κάποιες δεξιότητες – στη συνέχεια ασχολούνται με την επίλυση του επόμενου προβλήματος. Στο εργασιακό περιβάλλον, όταν οι φοιτητές αντιμετωπίζουν ένα νέο πρόβλημα, προσπαθούν, μέσω των θεωρητικών γνώσεών τους, να το επιλύσουν. Όταν όμως ανακαλύψουν ότι η κατάλληλη λύση δεν συμπεριλαμβάνεται στις μεθόδους επίλυσης των προβλημάτων που έχουν ήδη μάθει τότε δεν καταφέρνουν να αντιμετωπίσουν το θέμα που έχει προκύψει στον εργασιακό τους χώρο.

Αυτό που τελικά προτείνεται είναι, οι φοιτητές να εκτίθενται σε διαφορετικά προβλήματα, μαθαίνοντας και ανακαλύπτοντας τις πολλαπλές επιλογές των λύσεών τους. Παράλληλα, χρησιμοποιώντας την προηγούμενη εμπειρία τους να συγκρίνουν και να αξιολογούν τα υπέρ και τα κατά των διαθέσιμων επιλογών προκειμένου να ξεπεράσουν μια δύσκολη κατάσταση στον εργασιακό τους χώρο (Bowden και Marton, 1998).

3.4. Πτυχιακή Εργασία

Η πτυχιακή εργασία αποτελεί υποχρεωτικό μάθημα του προγράμματος σπουδών του

Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, διεξάγεται με την επίβλεψη εκπαιδευτικού προσωπικού και επικεντρώνεται στην εφαρμογή των γνωστικών αντικειμένων του Τμήματος.

Η πτυχιακή εργασία βοηθά τον σπουδαστή να αναπτύξει τις ικανότητες που απαιτούνται για την αντιμετώπιση σύνθετων μελετών και εφαρμογών. Συγκεκριμένα, μέσα από την πτυχιακή εργασία ο σπουδαστής εμπεδώνει:

- Να σχεδιάζει, να προγραμματίζει, να παρακολουθεί και να ελέγχει την εξέλιξη εργασιών.
- Να εντοπίζει και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τους πόρους πληροφοριών.
- Να χρησιμοποιεί συνδυαστικά τις γνώσεις, τα εργαλεία και τις τεχνικές που έχει διδαχθεί.
- Να διατυπώνει τις απόψεις και τις ιδέες του.
- Να παρουσιάζει τα ευρήματα και τα επιτεύγματά του με διάφορους τρόπους.

Μέσω της πτυχιακής εργασίας, ο σπουδαστής αξιοποιεί τις γνώσεις και τις δεξιότητες που έχει αναπτύξει κατά τη διάρκεια της φοίτησής του και επιπλέον μαθαίνει να εργάζεται μεθοδικά, χρησιμοποιώντας συνδυαστική σκέψη. Σε περίπτωση που δύο σπουδαστές εργάζονται για την ίδια πτυχιακή, η εργασία ενισχύει το πνεύμα συνεργασίας και προτρέπει τους σπουδαστές να λύσουν διάφορα προβλήματα καταμερισμού εργασίας^[4].

Κάθε φοιτητής είναι υποχρεωμένος να εκπονήσει μια πτυχιακή εργασία με θέμα που πρέπει να έχει άμεση σχέση με τα πραγματικά προβλήματα της παραγωγής. Τα θέματα των πτυχιακών εργασιών προτείνονται από μέλη του Εκπαιδευτικού Προσωπικού, τα οποία επίσης εποπτεύουν και καθοδηγούν τις εργασίες αυτές. Για την εκπόνηση της πτυχιακής εργασίας χρησιμοποιούνται οι χώροι και ο εξοπλισμός του Τ.Ε.Ι., διατίθενται δε τα οικονομικά μέσα, τα οποία τυχόν απαιτούνται. Επιπλέον, η πτυχιακή εργασία μπορεί να πραγματοποιηθεί επίσης εκτός Τ.Ε.Ι., όπως σε οργανισμούς, ιδρύματα, υπηρεσίες ή ιδιωτικές επιχειρήσεις. Μετά το πέρας της, η πτυχιακή εργασία υποβάλλεται στο τμήμα, από το οποίο και καθορίζεται ημερομηνία παρουσίασής της ενώπιον τριμελούς επιτροπής. Τα μέλη της επιτροπής υποβάλλουν ερωτήσεις και αποφασίζουν τελικά για τον βαθμό που θα δοθεί στην πτυχιακή εργασία^[5].

4. Μεθοδολογία Έρευνας

Στο κεφάλαιο αυτό, περιγράφεται αναλυτικά η μέθοδος η οποία χρησιμοποιήθηκε για την συλλογή των δεδομένων, τη δειγματοληψία, την παρουσίαση του ερωτηματολογίου, την προκαταρκτική έρευνα και την ανάλυση των δεδομένων της μελέτης. Συνεπώς, στην ενότητα αυτή γίνεται μια περιγραφή των ενεργειών που πραγματοποιήθηκαν για τη διεξαγωγή της έρευνας.

4.1. Σύνδεση μεθόδου & θεωρίας

Σύμφωνα με την Λαμπίρη Δημάκη (1990), μεθοδολογία σημαίνει «το λέγειν, (το στοχάζεσθαι) περί των μεθόδων». Για τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας χρησιμοποιήθηκε η ποσοτική μεθοδολογία, η οποία προϋποθέτει την ύπαρξη συγκεκριμένης θεωρίας από την οποία συνάγονται συγκεκριμένες υποθέσεις. Οι θεωρητικές υποθέσεις διατυπώνονται πριν την έναρξη της έρευνας, προσδιορίζεται το είδος των στοιχείων που απαιτούνται για τον έλεγχό τους, ενώ έχει σταθερή και δύσκαμπτη δομή. Ο σχεδιασμός επιδέχεται ελάχιστων αλλαγών, εφόσον η έρευνα έχει ξεκινήσει, ενώ βασικό της γνώρισμα είναι ότι επιτρέπει την σύνδεση δύο ή περισσότερων χαρακτηριστικών για μεγάλο αριθμό περιπτώσεων, αναδεικνύοντας έτσι τις γενικές τάσεις που εμφανίζονται στο δείγμα.

Η ποσοτική έρευνα δομείται, συνεπώς, σε πλέγμα μεταβλητών, δηλαδή σε χαρακτηριστικά τα οποία διαφοροποιούνται στις περιπτώσεις που περιλαμβάνονται στο δείγμα. Τα χαρακτηριστικά αυτά συσχετίζονται με σκοπό την ανεύρεση γενικών τάσεων και, συνεπώς, την επαλήθευση θεωρητικών υποθέσεων. Έμφαση δίνεται στη μέτρηση των θεωρητικών εννοιών μέσω εργαλείων όπως το τυποποιημένο ερωτηματολόγιο. Οι στατιστικές μέθοδοι συντελούν στον ακριβέστερο συστηματικό έλεγχο των θεωρητικών υποθέσεων και την ανεύρεση γενικών εμπειρικών τάσεων (Κυριαζή, 2001).

4.2. Τεχνική Έρευνας

4.2.1. Ερωτηματολόγιο

Για την άντληση των δεδομένων της έρευνας καταρτίστηκε ένα ερωτηματολόγιο το οποίο δόθηκε προς συμπλήρωση στους απόφοιτους (2010 έως το 2013) του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων.

Το ερωτηματολόγιο αποτελεί ένα τυποποιημένο σχέδιο για τη συλλογή και την καταγραφή εξειδικευμένης και συναφούς με ένα θέμα πληροφόρησης με σχετική ακρίβεια και πληρότητα. Με άλλα λόγια καθοδηγεί τη διαδικασία συλλογής των πληροφοριών και προωθεί την καταγραφή τους με συστηματικό τρόπο (Luck & Rubin, 1987).

Επιπροσθέτως, το ερωτηματολόγιο αποτελεί το μέσον επικοινωνίας (interface) μεταξύ του ερευνητή και των ερωτώμενων, με άμεσο ή έμμεσο τρόπο, ανάλογα με τη μέθοδο συλλογής των δεδομένων. Η κατάρτιση του ερωτηματολογίου, λόγω των παραπάνω ιδιοτήτων που έχει, αποτελεί την πλέον κρίσιμη και λεπτή εργασία, καθοριστικής σημασίας για την επιτυχία μιας στατιστικής έρευνας.

Λέγεται χαρακτηριστικά ότι καμία στατιστική έρευνα δεν μπορεί να είναι καλύτερη από το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε σ'αυτή (Sir Moser & Kalton, 1977). Με τη φράση αυτή τονίζεται το γεγονός ότι σε μια έρευνα ακόμη και αν εφαρμοστεί αποτελεσματικό σχέδιο δειγματοληψίας ή η πλέον ενδεδειγμένη ανάλυση των στοιχείων, δεν είναι δυνατόν να εξαγάγουμε σωστά συμπεράσματα αν λάβαμε μη συγκρίσιμες απαντήσεις από ένα ακατάλληλο ερωτηματολόγιο, ή από ασαφείς ερωτήσεις.

4.2.2. Μέθοδος – Δείγμα

Μετά το πέρας της κατάρτισης των ερωτηματολογίων (βλέπε Παράρτημα), διανεμήθηκαν και συμπληρώθηκαν συνολικά 250 ερωτηματολόγια από απόφοιτους φοιτητές των ετών από 2010 έως και 2013 από τα οποία τα 135 απαντήθηκαν από γυναίκες, ενώ τα 115 από άντρες (βλέπε Πίνακα 4.1, Σχήμα 4.1). Τα αποτελέσματα των ερωτηματολογίων καταχωρήθηκαν σε μια βάση δεδομένων σε

αρχείο μορφής “.xlsx”, παράγωγο της εφαρμογής του Microsoft Excel.

Πίνακας 4.1: Φύλο αποφοίτων

	Συχνότητα	Ποσοστό
Άνδρες	115	46
Γυναίκες	135	54
Σύνολο	250	100

Σχήμα 4.1: Φύλο αποφοίτων.

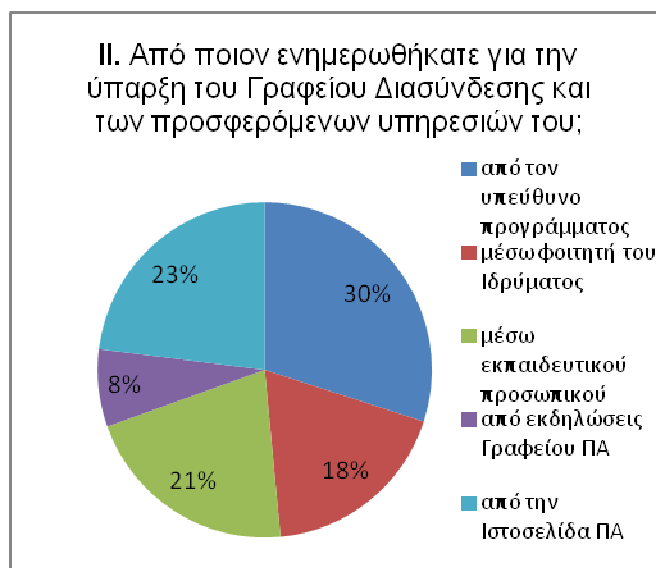
Στον Πίνακα 4.1 και στο Σχήμα 4.1 παρουσιάζεται η κατανομή του φύλου των αποφοίτων. Γίνεται φανερό ότι τα ποσοστά ανδρών και γυναικών είναι σχεδόν ισοκατανεμημένα με τους άνδρες να υπολείπονται των γυναικών κατά δέκα περίπου ποσοστιαίες μονάδες.

Τα αποτελέσματα της έρευνας καταχωρήθηκαν σε βάση δεδομένων και επεξεργάστηκαν με την εφαρμογή του Microsoft Excel. Στη συνέχεια, τα δεδομένα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια, επεξεργάστηκαν στατιστικά με το στατιστικό πακέτο SPSS 18.0 με τη μέθοδο Ανάλυσης της Διακύμανσης Μονής Κατεύθυνσης (one-way Analysis Of Variance – ANOVA) σε επίπεδο σημαντικότητας $P = 0.05$, ενώ ο έλεγχος των διαφορών μεταξύ των ομάδων διαπιστώθηκε με το Tukey-Kramer HSD.

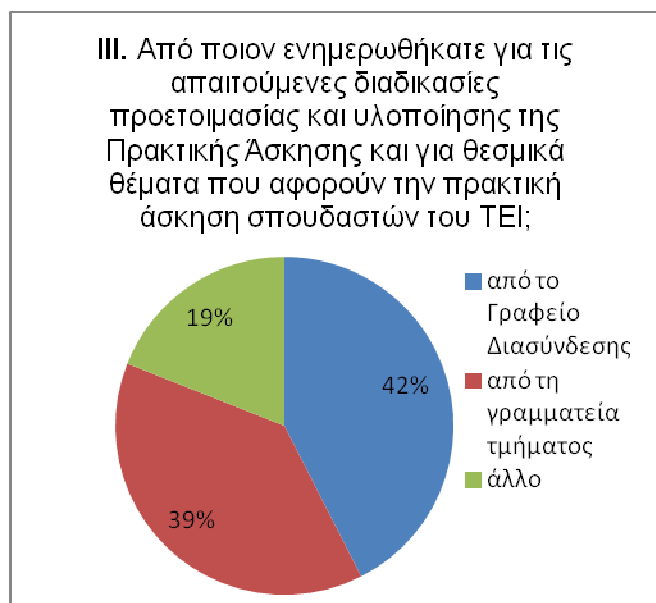
Για την εφαρμογή της Ανάλυσης Διακύμανσης, προηγήθηκε έλεγχος των δεδομένων για την κατανομή που ακολουθούν. Με τη βοήθεια των ελέγχων Levene και Brown- Forsyth αξιολογήθηκε το αν τα δεδομένα ακολουθούν κανονική κατανομή και αν έχουν ομοιογένεια παραλλακτικότητας, αντίστοιχα.

4.3. Ανάλυση Αποτελεσμάτων

Στα διαγράμματα που ακολουθούν έχει σχεδιαστεί ποσοστιαία η κατανομή των απαντήσεων των ερωτηματολογίων. Για τον υπολογισμό και το σχεδιασμό των παρακάτω διαγραμμάτων, χρησιμοποιήθηκε ο μέσος όρος του αριθμού των γυναικών και των ανδρών που απάντησαν στο ερωτηματολόγιο της έρευνας.

Σχήμα 4.2: Ερώτηση II ερωτηματολογίου.

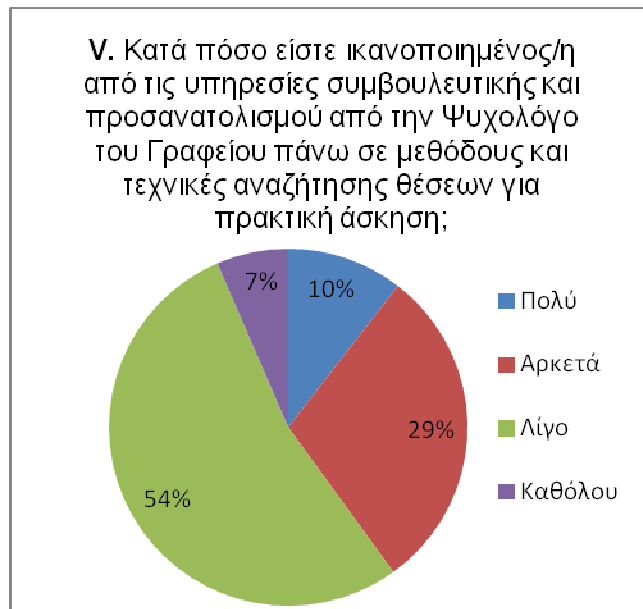

Σχήμα 4.3: Ερώτηση III ερωτηματολογίου.

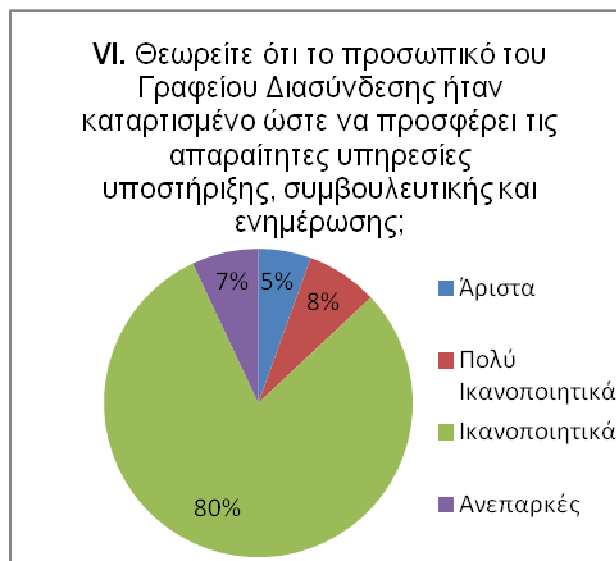

Σχήμα 4.4: Ερώτηση IV ερωτηματολογίου.

Όπως φαίνεται στα διαγράμματα, οι απόφοιτοι είχαν ενημερωθεί για τις απαραίτητες ενέργειες της πρακτικής τους άσκησης από το γραφείο διασύνδεσης και το προσωπικό του τμήματος, ενώ λίγοι ήταν εκείνοι που, είτε ενημερώθηκαν από προηγούμενους απόφοιτους του Τμήματος, είτε από εκδηλώσεις του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης (Σχήμα 4.2, 4.3, 4.4).

Σχήμα 4.5: Ερώτηση V ερωτηματολογίου.

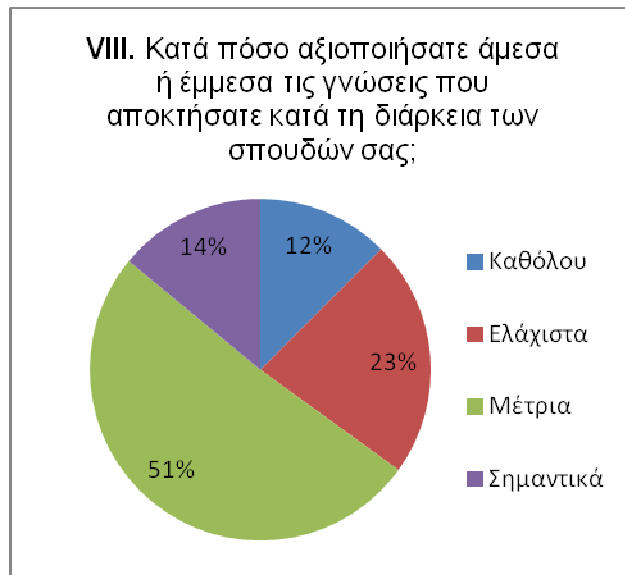
Σχήμα 4.6: Ερώτηση VI ερωτηματολογίου.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων, φαίνεται να θεωρεί ότι είναι απαραίτητη η βελτίωση των υπηρεσιών συμβουλευτικής και προσανατολισμού του Γραφείου Διασύνδεσης, όσον αφορά μεθόδους και τεχνικές αναζήτησης θέσεων για πρακτική άσκηση (Σχήμα 4.5). Αντιθέτως, το 80% του συνολικού αριθμού των αποφοίτων δηλώνει ικανοποιημένο από τις υπηρεσίες που προσφέρει το προσωπικό του Γραφείου Διασύνδεσης (Σχήμα 4.6).

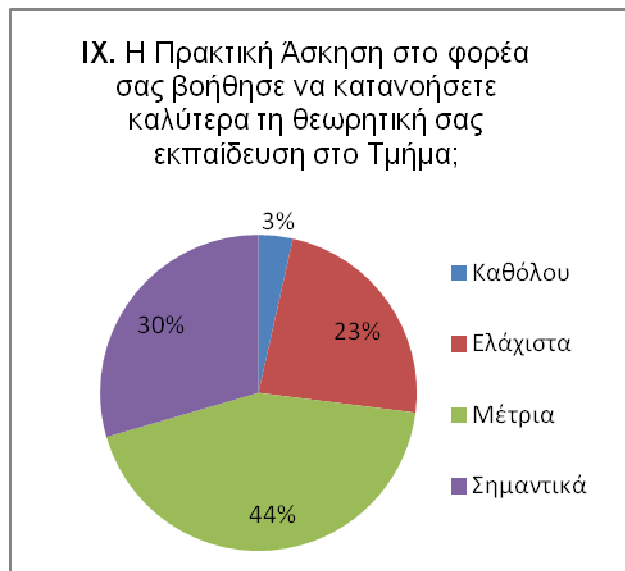

Σχήμα 4.7: Ερώτηση VII ερωτηματολογίου.

Η ισχύουσα χρονική διάρκεια της πρακτικής άσκησης (6 μήνες) δυσαρεστεί το 89% των ερωτηθέντων, ενώ παράλληλα προτείνεται αύξηση του χρονικού διαστήματος της άσκησης (Σχήμα 4.7).

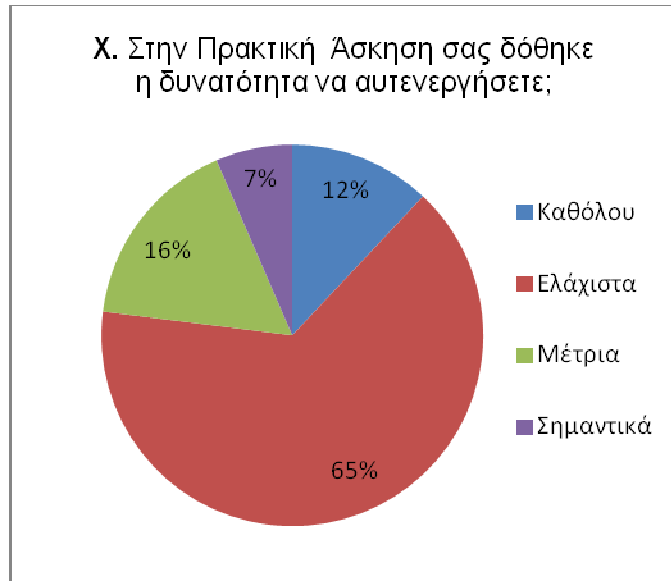

Σχήμα 4.8: Ερώτηση VIII ερωτηματολογίου.

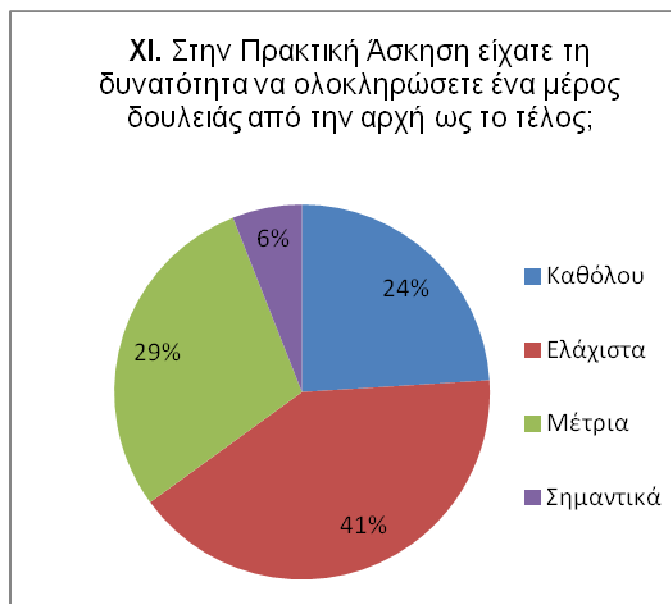

Σχήμα 4.9: Ερώτηση IX ερωτηματολογίου.

Κατά τη διάρκεια της πρακτικής άσκησης, το 14% των ερωτηθέντων, δηλώνει ότι χρησιμοποίησε σημαντικά τις γνώσεις που αποκόμισε καθ'όλη τη διάρκεια των σπουδών του, ενώ το 12% θεωρεί μηδαμινή τη συμβολή των γνώσεων που αποκτήθηκαν κατά τη διάρκεια των σπουδών τους για την αξιοποίησή τους στην πρακτική άσκηση (Σχήμα 4.8). Επιπλέον, το 97% των αποφοίτων υποστηρίζει ότι η Πρακτική Άσκηση στο φορέα, συνέβαλλε στη βαθύτερη κατανόηση της θεωρητικής εκπαίδευσης που πραγματοποιήθηκε στο Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, με ένα ποσοστό φοιτητών 30%, να θεωρεί ότι αυτή συνέβαλλε σημαντικά (Σχήμα 4.9).

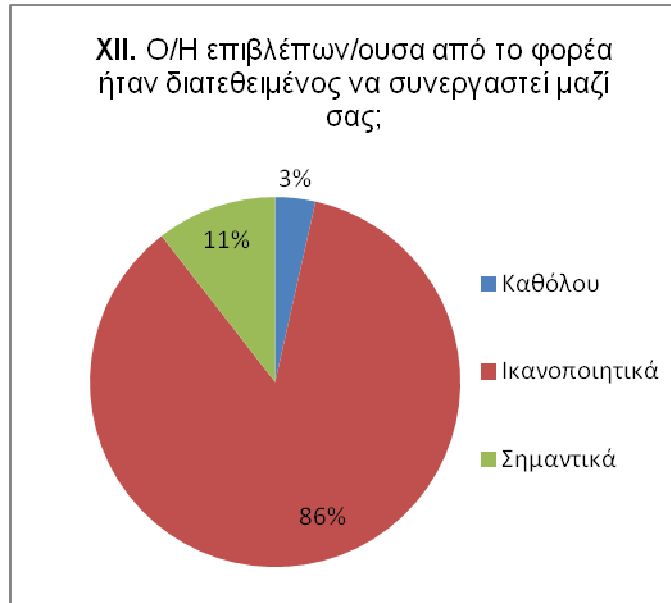

Σχήμα 4.10: Ερώτηση X ερωτηματολογίου.

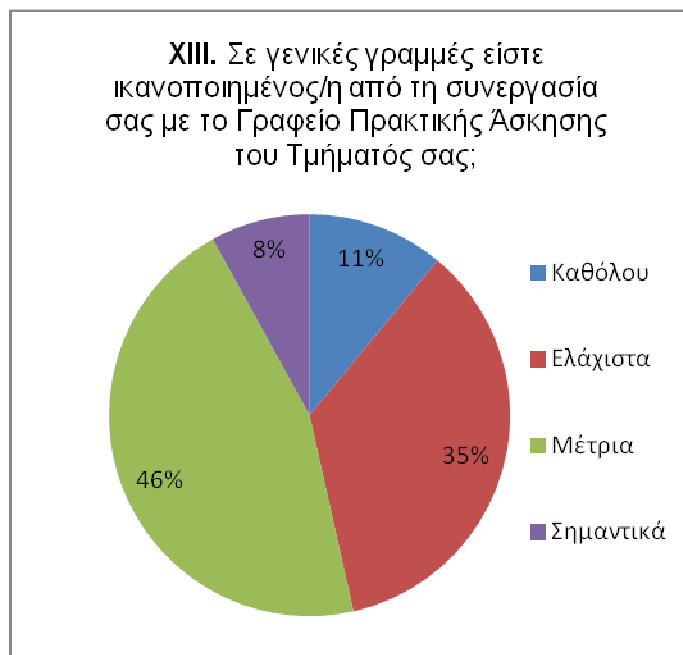

Σχήμα 4.11: Ερώτηση XI ερωτηματολογίου.

Από τα Σχήματα 4.10 και 4.11, διακρίνεται ότι το 77% των ερωτηθέντων είναι δυσαρεστημένο ως προς το βαθμό αυτενέργειας και πρωτοβουλίας που τους δόθηκε κατά τη διάρκεια της πρακτικής τους άσκησης, ενώ το 65% του συνόλου εκφράζει δυσαρέσκεια ως προς την αποτυχία ολοκλήρωσης κάποιου μέρους της δουλειάς από την αρχή ως το τέλος.

Σχήμα 4.12: Ερώτηση XII ερωτηματολογίου.

Σχήμα 4.13: Ερώτηση XIII ερωτηματολογίου.

Συγχρόνως, το 97% των αποφοίτων δηλώνει ικανοποιημένο από την συνεργασία που είχε με τον επιβλέπων του φορέα (Σχήμα 4.12), ενώ παράλληλα το 54% θεωρεί ικανοποιητική τη συνεργασία με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (Σχήμα 4.13).

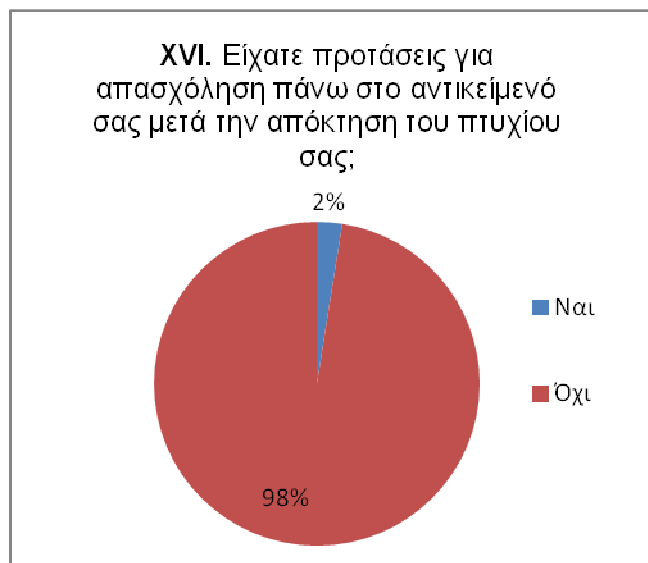
Σχήμα 4.14: Ερώτηση XIV ερωτηματολογίου.

Όπως απεικονίζεται και στο σχήμα 4.14, το 80% των αποφοίτων θεωρεί ότι έχει αποκτήσει οφέλη από την πρακτική άσκηση, τα οποία θα είναι χρήσιμα μελλοντικά κατά την επαγγελματική τους απασχόληση.

Σχήμα 4.15: Ερώτηση XV ερωτηματολογίου.

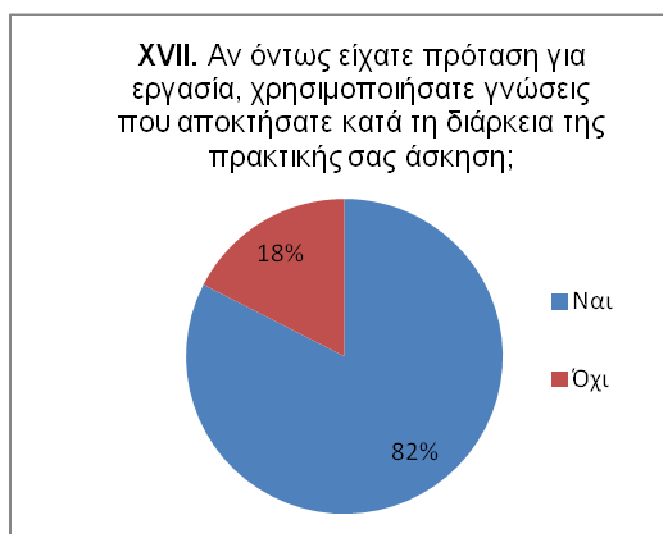
Πρέπει σε αυτό το σημείο να τονιστεί το γεγονός ότι το 98% των ερωτηθέντων αποφοίτων δεν είχε κάποια επαγγελματική πρόταση από την εταιρεία στην οποία εκπονήθηκε η πρακτική άσκηση (Σχήμα 4.15).

Σχήμα 4.16: Ερώτηση **XVI** ερωτηματολογίου.

Επιπρόσθετα, σχεδόν όλοι οι ερωτηθέντες (98%) μετά την αποφοίτηση, δεν είχαν κάποια πρόταση για απασχόληση σχετική με το αντικείμενό τους (Σχήμα 4.16).

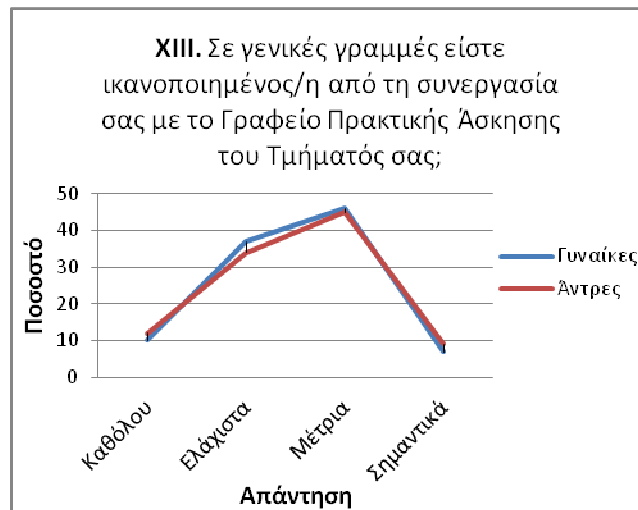
Αντίθετα, παρόμοια μελέτη που πραγματοποιήθηκε από το Γραφείο Διασύνδεσης ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ (2012), συμπέρανε ότι το 53% των αποφοίτων απέκτησαν επαγγελματική απασχόληση ως απασχολούμενοι μισθωτοί (τα έτη από 2002 έως 2005) μετά την απόκτηση του πτυχίου τους, ενώ το 33% παρέμειναν άνεργοι.

Σχήμα 4.17: Ερώτηση **XVII** ερωτηματολογίου.

Στη συνέχεια, όπως φαίνεται παραπάνω στο Σχήμα 4.17, από το 2% των συνολικών αποφοίτων (που όντως είχαν επαγγελματική αποκατάσταση πάνω στο αντικείμενό τους, μετά την απόκτηση του πτυχίου) το 82% αυτών, απάντησε ότι χρησιμοποίησε γνώσεις που απέκτησε κατά την πραγματοποίηση της πρακτικής άσκησης.

Τέλος, στο παρακάτω σχήμα, παρουσιάζεται η απάντηση που έδωσαν ξεχωριστά οι γυναίκες και οι άντρες, για το αν είναι ικανοποιημένοι από τη συνεργασία τους με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων. Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων φαίνεται να είναι μερικώς ικανοποιημένοι από τη συνεργασία τους με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης.

Σχήμα 4.18: Ερώτηση XIII ερωτηματολογίου.

Τα δεδομένα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια επεξεργάστηκαν στατιστικά με το στατιστικό πακέτο SPSS 18.0 με τη μέθοδο Ανάλυσης της Διακύμανσης Μονής Κατεύθυνσης (one-way Analysis Of Variance – ANOVA) σε επίπεδο σημαντικότητας $P = 0.05$, ενώ ο έλεγχος των διαφορών μεταξύ των ομάδων διαπιστώθηκε με το Tukey-Kramer HSD.

Για την εφαρμογή της Ανάλυσης Διακύμανσης, προηγήθηκε έλεγχος των δεδομένων για την κατανομή που ακολουθούν. Με τη βοήθεια των ελέγχων Levene και Brown- Forsyth αξιολογήθηκε το αν τα δεδομένα ακολουθούν κανονική κατανομή και αν έχουν ομοιογένεια παραλλακτικότητας, αντίστοιχα. Τα αποτελέσματα δεν παρουσίασαν στατιστικά σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο ομάδων (γυναικών και ανδρών).

5. Συμπεράσματα

Μετά το πέρας της έρευνας, τα ερωτηματολόγια που συμπληρώθηκαν από απόφοιτους του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων, αναλύθηκαν περαιτέρω, καταλήγοντας στα παρακάτω συμπεράσματα:

- Οι ερωτηθέντες απόφοιτοι δηλώνουν μερικώς ικανοποιημένοι από την συνεργασία τους με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων.
- Το Γραφείο Διασύνδεσης και το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Τμήματος φαίνεται να παρέχουν σωστή ενημέρωση όσον αφορά τις διαδικασίες υλοποίησης και προετοιμασίας της πρακτικής άσκησης των φοιτητών του ΤΕΙ.
- Το προσωπικό του Γραφείου Διασύνδεσης ήταν ικανοποιητικά καταρτισμένο όσον αφορά τις απαραίτητες υπηρεσίες υποστήριξης και ενημέρωσης.
- Το 85% των ερωτηθέντων δηλώνει ότι η διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης θα πρέπει να είναι μεγαλύτερη από 6 μήνες, για να είναι πιο αποδοτική.
- Επιπλέον, οι ερωτηθέντες πρότειναν να δίνεται περισσότερη ελευθερία προσωπικής άποψης των ασκούμενων όσον αφορά τη λήψη αποφάσεων, κατά τη διάρκεια τέλεσης του εκάστοτε έργου.
- Τέλος, εφόσον η πρακτική άσκηση παρατηρείται ότι προσφέρει αρκετά οφέλη στους ασκούμενους και υπερτερεί της θεωρητικής εκπαίδευσης, θα πρέπει να δοθεί περισσότερη έμφαση στο σχεδιασμό και στη λειτουργία της από τους υπεύθυνους φορείς.

6. Βιβλιογραφία

6.1. Ελληνική Βιβλιογραφία

- Βεργίδης, Δ. (2003) Εκπαίδευση ενηλίκων: συμβολή στην εξειδίκευση στελεχών και εκπαιδευτών. Αθήνα, Εκδόσεις Ελληνικά Γράμματα.
- Γραφείο Διασύνδεσης ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ (2012) Η Απορρόφηση των Αποφοίτων του ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ στην Αγορά Εργασίας. Γραφείο Διασύνδεσης ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ. (www.career.teicrete.gr, πρόσβαση στις 07/11/2013)
- Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2004) Εκπαίδευση στην Επιχειρηματικότητα. Τελική Έκθεση της Ομάδας Εμπειρογνομώνων. Βρυξέλλες.
- Κανελλόπουλος, Κ., Μαυρομαράς, Κ., Μητράκος, Θ. (2003) Εκπαίδευση και Αγορά Εργασίας. Μελέτες αρ. 50, ΚΕΠΕ.
- Κυριαζή, Ν. (2001) Η Κοινωνιολογική Έρευνα: Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Κωστάκη, Α. (2001) Πληροφορητικός Γραμματισμός: Δημιουργώντας Αυτόνομους και Κριτικούς Διαχειριστές της Πληροφόρησης για τον 21^ο αιώνα. Ανακοίνωση στο 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών «Το Μάνατζμεντ στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες», Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη 15-17 Οκτωβρίου 2001.
- Λαμπίρη – Δημάκη, Ι. (1990 στ' έκδ.) Η Κοινωνιολογία και η Μεθοδολογία της: Παραδείγματα, Μέθοδοι Έρευνας, Επιστημολογικά Προβλήματα. Αθήνα – Κομοτηνή: Σάκκουλα.
- Μαρκοπούλου, Α. (2007) Σημειώσεις για το μάθημα: Φιλοσοφική και Κοινωνιολογική θεώρηση της Παιδείας. ΑΣΠΑΙΤΕ.
- Μπαρδής-Γκιζιάκη Ε. (2004) Βιωσιμότητα του Γραφείου Διασύνδεσης του Πανεπιστημίου Πειραιώς. Πανεπιστήμιο Πειραιώς, σελ. 4-12.
- Παναγιωτακόπουλος, Χ., Πιερρακέας, Χ., Πιντέλας, Π. (2003) Το εκπαιδευτικό λογισμικό και η αξιολόγησή του. Αθήνα: Μεταίχμιο.

- Πανεπιστήμιο Πειραιώς-Γραφείο Διασύνδεσης (2006) Μελέτη εκπόνησης κοινών εργαλείων καταγραφής, κωδικοποίησης και ανάλυσης των αναγκών και χαρακτηριστικών των χρηστών των υπηρεσιών των Γραφείων Διασύνδεσης.
- Ρομπόλης, Σ. (1999) Η διά βίου επαγγελματική κατάρτιση στην Ελλάδα. Αθήνα, Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ.
- Τσαούσης, Δημήτρης (1998) Η Πρόκληση της Κοινωνίας της Γνώσης στην Εκπαίδευση, στο ΠΟΕΒ, ΕΚΕΒΙ, ΕΕΒ (εκδ.) Η Βιβλιοθήκη και το Βιβλίο στην Εκπαίδευση. ΕΚΕΒΙ, Αθήνα.

6.2. Ξένη Βιβλιογραφία μεταφρασμένη στα Ελληνικά

- ACRL (1989) Πρότυπα δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στην ανώτατη εκπαίδευση. American Library Association, Chicago.
- CEDEFOP (2002) Κατάρτιση και μάθηση με στόχο την απόκτηση ικανοτήτων. CEDEFOP.

6.3. Ξένη Βιβλιογραφία

- ACRL (2000) Information Literacy Competency Standards for Higher Education. American Library Association, Chicago.
- Bessant, J., Watts, R. (2002) Sociology Australia (2nd ed). Allen & Unwin, Sydney.
- Blackwell, A., Bows, L., Harvey, L., Hesketh, A. J., Knight, P. T. (2001) Transforming work experience in higher education, British Educational Research Journal, 27: 269-285.
- Block, Z., Stumpf, S. A. (1992) Entrepreneurship Education Research: Experience and Challenge. In D. L. Sexton and J. D. Kasarda, (Eds.) The State of the Art of Entrepreneurship. pp. 17-45. Boston, MA: PWS-Kent Publishing.
- Bowden, J. & Marton, F. (1998) The university of learning: Beyond quality and competence in higher education. London: Kogan Page.
- Charney, A., Libecap, G. (2000) Impact of entrepreneurship education. Insights: A Kauffman Research Series. Kauffman Center for Entrepreneurship Leadership.

- Chow, F. L. W., Suen, L. K. P. (2001) Clinical staff as mentors in pre-registration undergraduate nursing education: student's perceptions of the mentors; roles and responsibilities. *Nurse Education Today*, 21: 350-358.
- Coombs, P. A., Ahmed, M. (1974) *Attacking Rural Poverty: How Non-formal Education Can Help*. John Hopkins University Press, Baltimore.
- Dutton, C., Parfitt, G., Woodward, K. (2001) Responding to Dealing through innovative learning strategies: The mentoring of hospitality students by service industry professionals. *Proceedings of the 4th Annual CHME Learning and Teaching and Assessment Conference*. Sheffield: Sheffield Hallam University, pp. 48-60.
- Gray, T. I. (2001) Principal Internships: Five Tips for a Successful and Rewarding Experience. *The Phi Delta Kappan*, 82: 663-665.
- Greenbank, P. (2002) Undergraduate work experience: An alternative approach using micro businesses. *Education and Training*, 44: 261-270.
- Harper, G. (1997) Society culture socialisation and the individual. In Stafford, C. & Furze, B. (eds) *Society and Change Second Edition* Macmillan Education Australia Melbourne.
- Jonassen, D. H. (2000) *Computers as mindtools for schools. Engaging critical thinking*. Upper Saddle River: Merrill Prentice Hall.
- Jones, L., Wu, C., Hargrove, T. (2002) Internships as Applied Academic Experiences. *Proceedings of the 18th Annual Conference, Association of International Agriculture Extension Educators (AIAEE)*, Durban, South Africa.
- Lebruto, M. S. (1996) Practical hotel management experience as a component of hotel management education. In Kotas, R. et al. (eds), *The International Hospitality Business*, New York: Cassell, pp. 163-175.
- Luck, D. J., Rubin, R. S. (1987) *Marketing Research*, 7th Edition, Prentice-Hall International. pp .23.
- May, N., Weitch, L. (1998) Working to learn and learning to work: placement experience project 2000 nursing students in Scotland. *Nurse Education Today*, 18: 630-636.

- McGugan, S., Peacock, S. (2006) Learning technology and its potential to support, *Journal of Hospitality, Leisure, Sport and Tourism Education*, 4: 5-18.
- McMahon, U., Quinn, U. (1995) Maximizing the hospitality student work placement experience: A case study, *Education and Training*, 37:13-70.
- Nolan, C. (1998) Learning on clinical placement: the experiences of six Australian student nurses. *Nurse Education Today*, 18: 622-629.
- Parveen, S., Mirza, N. (2012) Internship Program in Education: Effectiveness, Problems and Prospects. *International Journal of Learning & Development*, 2: 2164-4063.
- Radcliff, C. J. (2007) A practical guide to information literacy assessment for academic librarians. Westport, CT, Libraries Unlimited.
- Reich, R. (1998) Why the rich are getting richer and the poor poorer. In: Halsey, H. Et als (eds): *Education, Culture, Economy and the Global Society*, pp. 163-171. Oxford-New York: Oxford University Press.
- Sir Moser, C., Kalton, G. (1977) *Survey Methods in Social Investigation*. The English Language Book Society and Heinemann Educational Books. London.

6.4. Διαδικτυακός Ιστός

- [¹] http://www.teiser.gr/praktikiaskisi/index.php?menu_id=9 (πρόσβαση: 18/09/2013).
- [²] <http://eed.stef.teicrete.gr/praktice/index.asp> (πρόσβαση: 19/09/2013).
- [³] http://www.sdo.teicrete.gr/dep/images/stories/docs/odigos_siggrafis_seminario.pdf (πρόσβαση: 01/10/2013).
- [⁴] http://www.teiser.gr/icd/staff/politis/kanonismos_ekronisis_ptixiakis_ergasias.pdf (πρόσβαση: 01/10/2013).
- [⁵] http://www.sdo.teicrete.gr/log/sites/default/files/Odigos_Spoudon.pdf (πρόσβαση: 31/10/2013).

7. Παράρτημα

Ερωτηματολόγιο Αξιολόγησης Πρακτικής Άσκησης & Απορροφητικότητας των Σπουδαστών

του Τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων στις
συνεργαζόμενες επιχειρήσεις.

I. Φύλο:

Γυναίκα

Άντρας

II. Από ποιον ενημερωθήκατε για την ύπαρξη του Γραφείου Διασύνδεσης και των προσφερόμενων υπηρεσιών του;

Από τον Υπεύθυνο του προγράμματος

Μέσω φοιτητή/ τριας του Ιδρύματος

Μέσω εκπαιδευτικού προσωπικού

Από εκδηλώσεις/ανακοινώσεις του Γραφείου Πρακτικής
Άσκησης

Από την Ιστοσελίδα της Πρακτικής Άσκησης

III. Από ποιον ενημερωθήκατε για τις απαιτούμενες διαδικασίες προετοιμασίας και υλοποίησης της Πρακτικής Άσκησης και για θεσμικά θέματα που αφορούν την πρακτική άσκηση σπουδαστών του ΤΕΙ;

Από το Γραφείο Διασύνδεσης

Από τη Γραμματεία του Τμήματός μου

Άλλο

IV. Με ποιον τρόπο βρήκατε τον φορέα (εταιρία, υπηρεσία, οργανισμό, κλπ.) στον οποίο εκπονήσατε την πρακτική σας άσκηση;

Έπειτα από προσωπική σας αναζήτηση

Με τη βοήθεια μέλους του εκπαιδευτικού προσωπικού
του Τμήματος

Με τη βοήθεια/ενημέρωση από συμφοιτητή σας

Από τη λίστα των φορέων πρακτικής άσκησης στην
ιστοσελίδα της Πρακτικής Άσκησης

Με τη βοήθεια του Γραφείου Πρακτικής Άσκησης

V. Κατά πόσο είστε ικανοποιημένος/η από τις υπηρεσίες συμβουλευτικής και προσανατολισμού από την Ψυχολόγο του Γραφείου πάνω σε μεθόδους και τεχνικές αναζήτησης θέσεων για πρακτική άσκηση;

Πολύ

Αρκετά

Λίγο

Καθόλου

VI. Θεωρείτε ότι το προσωπικό του Γραφείου Διασύνδεσης ήταν καταρτισμένο ώστε να προσφέρει τις απαραίτητες υπηρεσίες υποστήριξης, συμβουλευτικής και ενημέρωσης;

Άριστα
Πολύ Ικανοποιητικά
Ικανοποιητικά
Ανεπαρκές

VII. Πώς κρίνετε την χρονική διάρκεια (έξι μήνες) της πρακτικής άσκησης;

Πολύ μικρή
 Ικανοποιητική
 Πολύ μεγάλη

VIII. Κατά πόσο αξιοποιήσατε άμεσα ή έμμεσα τις γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια των σπουδών σας;

Καθόλου Ελάχιστα Μέτρια Σημαντικά

IX. Η Πρακτική Άσκηση στο φορέα σας βοήθησε να κατανοήσετε καλύτερα τη θεωρητική σας εκπαίδευση στο Τμήμα;

Καθόλου Ελάχιστα Μέτρια Σημαντικά

X. Στην Πρακτική Άσκηση σας δόθηκε η δυνατότητα να αυτενεργήσετε;

Καθόλου Ελάχιστα Μέτρια Σημαντικά

XI. Στην Πρακτική Άσκηση είχατε τη δυνατότητα να ολοκληρώσετε ένα μέρος δουλειάς από την αρχή ως το τέλος;

Καθόλου Ελάχιστα Μέτρια Σημαντικά

XII. Ο/Η επιβλέπων/ουσα από το φορέα ήταν διατεθειμένος να συνεργαστεί μαζί σας;

Καθόλου Ικανοποιητικά Σημαντικά

XIII. Σε γενικές γραμμές είστε ικανοποιημένος/η από τη συνεργασία σας με το Γραφείο Πρακτικής Άσκησης του Τμήματός σας;

Καθόλου Ελάχιστα Μέτρια Σημαντικά

Διατύπωση τυχόν σχολίων ή παρατηρήσεων για το
Γραφείο Πρακτικής Άσκησης. (προαιρετικά)

XIV. Κατά πόσο θεωρείτε ότι αποκτήσατε οφέλη από την
πρακτική σας άσκηση τα οποία θα σας βοηθήσουν
μελλοντικά;

Καθόλου Ελάχιστα Μέτρια Σημαντικά

XV. Συνεχίσατε να εργάζεστε στην επιχείρηση που
εκπονήσατε την πρακτική σας άσκηση;

Ναι Όχι

XVI. Είχατε προτάσεις για απασχόληση πάνω στο αντικείμενό
σας μετά την απόκτηση του πτυχίου σας;

Ναι Όχι

XVII. Αν όντως είχατε πρόταση για εργασία, χρησιμοποιήσατε
γνώσεις που αποκτήσατε κατά τη διάρκεια της πρακτικής
σας άσκησης;

Ναι Όχι

XVIII. Ποια αλλαγή θα προτείνατε στο πρόγραμμα της Πρακτικής
Άσκησης;

Ευχαριστούμε για το χρόνο σας!